

FAGMEDIET

ØKOLOGISK

NYT OM UDVIKLINGEN

STØTTET AF

Fonden for økologisk landbrug

Ekspert har lavet et litteraturstudie, der kaster lys over, hvilken adfærd de moderne hønseracer foretrækker, og giver et bud på hvordan man bedst imødekommer fuglenes præferencer. Foto: Irene Brandt

Sådan opfylder du bedst hønernes ønsker

Litteraturstudie kaster lys over, hvilke rammer der bedst fremmer høner og kyllingers trivsel i den økologiske produktion.

- Af [Irene Brandt](#)
- 25. juni 2019, 10:49
- Læsetid: 5 minutter
- [Mark og stald](#)
- [Æg og fjerkræ](#), [Dyrevelfærd](#), [Forskning](#)

De domesticerede fjerkræ racer, der leverer æg til middagsbordet, eller som selv ender med at blive et måltid, nedstammer alle fra junglehønen, Gallus gallus.

I naturen opsøger junglehønen habitater med spredte, store og små træer samt underskov med urter og græsbund med åbne områder, de kan bevæge sig rundt

på.

Det fortalte Toke Munch Schou fra Seges om på Økologisk Landsforenings workshop om dyrevelfærd.

Sammen med to kollegaer, Niels Finn Johansen og Jette Søholm Petersen, har han gennemført et litteraturstudie, der kaster lys over, hvilken adfærd de moderne hønsracer foretrækker, og giver et bud på hvordan man bedst imødekommer fuglenes præferencer.

»I naturen er junglehønen aktiv fra daggry til sen morgen, hvor de bevæger sig rundt og indtager føde. Midt på dagen er de inaktive, og søger skygge i og under store træer. Fra klokken 14-15 og frem til solnedgang er de igen aktive,« fortalte Toke Munch Schou.

Brug af udearealer

Forskellige studier har haft fokus på fjerkræes brug af udearealer. Og studierne viser, at brugen påvirkes af udefrakommende faktorer så som temperatur, skydække, som fuglene foretrækker frem for regn og solskin, samt vind og fugtighed.

Studierne viser også, at der er meget stor variation i de observerede besætningers brug af udearealerne, hvor gennemsnittet af observerede dyr, som benytter udearealerne, svinger mellem 27 og 80 pct., afhængigt af hvilket studie man læser.

»To studier viser dog, at der afhængigt af genetik er forskel. 34-50 pct. af Ross-racen besøger dagligt udearealerne om vinteren, og de fugle, der benytter udearealerne, er ude helt op til 12 gange á gennemsnitlig otte minutter pr. dag. For Label Rouge er det tilsvarende 75-80 pct., der dagligt besøger udearealerne om vinteren. Label Rouge er ude i gennemsnitligt 30 minutter 1-5 gange pr. dag,« forklarede Toke Munch Schou.

Hvordan får vi flere ud?

Med afsæt i ønsket om at få flere æglæggere og kyllinger i den økologiske produktion til at benytte udearealerne, har forskerne fra Seges set på, hvad litteraturstudierne siger om dette emne.

Toke Munch Schou. Foto: Irene Brandt

»Studierne viser, at både kyllinger og høns følger Junglehønens naturlige rutiner, og at de derfor er mest aktive i udearealerne om morgenen og om aftenen. Samtidig med at de foretrækker at hvile sig i huset midt på dagen; men det viser sig også, at det ikke er ret mange undersøgelser, der har set på fuglenes adfærd omkring solopgang og solnedgang; men de to studier, der har, viser, at kyllingerne er mest ude ved solopgang og solnedgang,« sagde Toke Munch Schou. Han tilføjede:

»Det giver derfor også mening at rejse spørgsmålet: Er der overensstemmelse mellem, hvornår fjerkræene gerne vil ud, og hvornår dansk økofjerkræ har adgang til udearealet?«

Studierne viser også, at flokstørrelsen har indflydelse på, hvor mange fugle der benytter udearealerne.

»Større flokstørrelse reducerer fjerkræs brug af udearealerne. Dertil har det også en betydning, hvor langt fuglene skal bevæge sig for at komme til et udgangshul. Studierne viser, at fuglene undlader at søge udenfor, hvis dette indebærer en risiko for uønsket interaktion med ukendte individer, som kan være aggressive. Mængden og længden af udgangshuller påvirker derfor søgningen til udearealerne. Mange fjerkræ ynder at stå eller ligge i udgangshullerne, hvilket også reducerer passagen fra de øvrige fugle,« fortalte Toke Munch Schou.

Buske og træer frem for højt græs

Gennemgangen af litteraturen viser, at fjerkræ generelt foretrækker at opholde sig tæt på vertikale skjul indendørs og langs bygninger udendørs: Høns kan dog lokkes længere ud på udearealet ved hjælp af skygge, shelter og siddepinde. Kyllinger derimod søger længere ud i hønsegården, når der er træer og buske, de kan søge ly under, som de foretrækker frem for græs.

»Træer og buske bidrager med skygge, læ for hegn og vind, flyveskjul for potentielle rovfugle samtidig med, at træer og buske giver kyllingerne fourageringsmateriale. Specielt på solskinsdage har store træer større effekt end buske og lave træer,« sagde Toke Munch Schou.

På baggrund af studierne konkluderede han, at store træer i hønsegården ud over at trække kyllingerne længere ud på arealet også øger kyllingernes planteindtag i hønsegården.

»Det giver en mindre belægningsgrad inde i huset, samt en mindre belægningsgrad og fødeindtag på beplantningen foran huset,« sagde Toke Munch Schou og rejste endnu et spørgsmål:

»Benytter vi den rigtige beplantning i hønsegårdene i Danmark? Junglehønen er naturligt hjemhørende i Sydøstasien, hvor den primært lever i bambusskove. Og måske vi skulle overveje at plante bambus i de danske hønsegårde, sagde Toke Munch Schou.

Frygt hæmmer brug af udearealer

Litteraturstudierne har også kastet lys over, hvor meget frygt betyder for fjerkræs lyst til at benytte udearealerne.

»Litteraturstudiet peger på, at træer og buske sandsynligvis er frygtreducerende og dermed også øger fuglenes motivation for at undersøge udearealet: For eksempel viste tre forskellige studier, at flokke med lav frygt benytter udearealerne i længere tid, at de bevæger sig længere ud på arealet, og at pil på udearealet reducerer kyllingers frygt. Tilsvarende er der resultater, der tyder på, at brugen af udearealet stiger med alderen på trods af, at kyllinger bevæger sig mindre, jo ældre de er.« sagde Toke Munch Schou.

Han var gennem litteraturstudiet også nået frem til, at udearealet kan blive en positiv ressource fra starten, hvis man tidligt beriger indearealet med for eksempel høboller, snore, korn fordelt på underlaget eller levende melorme.

»Rollemodeller, hvor man lader ældre høns gå sammen med de unge fugle, kan også trække de unge fugle med længere ud i hønsegården,« sagde Toke Munch Schou.